

וישלח (388)

למה אמר יעקב לעשו, ששמר "תרי"ג מצוות"?
עם לָבָן גִּרְתִּי (ה, לב)

"גִּרְתִּי" פירש"י: תרי"ג מצוות שמרתי. מה היתה מגמתו של יעקב אבינו, בשלחו לאמר לעשו ששמר תרי"ג מצוות, מה איכפת לעשו הרשע בזה. ובפרט עשו ששנה ופירש ובעט ופרק עול המצוות מעליו. עוד צ"ב, אם אכן רצה לומר כן לעשו, למה אמר לו בלשון רמז, "גִּרְתִּי", תרי"ג מצוות שמרתי, אשר מי יעלה על דעתו לפרש ולפענח שזו הכוונה. אמנם, הנה כללות ענין כל המצוות, היא, אשר על ידיהם יתדבק האדם בה, אשר מלבד עצם קיום רצון הבורא בעשיית כל מצוה, הרי על ידי המצוות מגיע לזכירה בה, ועי"ז לדבקות בה, ואז בכל מעשה ומעשה שהאדם עושה הרי הוא כביכול מתקשר אל ה'. על פי זה, יש לפרש, שאכן לא אמר יעקב "תרי"ג מצוות שמרתי" כלפי עשו, שהרי אף אם יבין ענין ותועלת המצוות מה יתן ומה יוסיף לו, אלא יעקב אבינו הזכיר זאת לעצמו, שהיות ובשעה זו ניגש יעקב לעשות השתדלות "דורון, תפילה, מלחמה" נקט לשון כזה דוקא "עם לָבָן גִּרְתִּי", כדי שיזכור לעצמו כי כל שאיפת חייו היא להתקשר לה' ע"י עשייה גשמית, מצוות, ואז גם ע"י פעולת השתדלות זו, יתקשר ויתדבק בה' אשר מסובב כל הסיבות. ולהזכיר לעצמו היה די בדרך רמז.

ספר טללי אודות בשם הגרא"ל שטיינמן זצ"ל

עם לָבָן גִּרְתִּי (ה, לב)

וברש"י "עם לָבָן גִּרְתִּי" ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשים הרעים. ויש להקשות מהו שהוסיף רש"י לומר דלא למד ממעשים הרעים, הרי אם קיים ושמר על כל תרי"ג המצוות ממילא שמענין דלא למד ממעשיו הרעים של לבן. והנראה, דמכאן מוכח דיכול אדם לקיים ולשמור על כל תרי"ג מצוות ובכל זאת יכול להחשב רשע ולעשות מעשה רשע, וטעם הדבר י"ל עפי"ד המשנה באבות (פ"א), דעל ג' דברים בעולם עומד: על התורה על העבודה ועל גמילות חסדים, והיינו דאין האדם מחוייב לעשות גמילות חסדים ולמוד תורה ותפילה, אלא העיקר שדרכו תהיה לעלות בקיום מצוות ה', וזה שייך רק בקיום שלושת עמודי העולם תורה עבודה וגמ"ח. ומעתה י"ל דזהו שאמר רש"י דקיימתי כל המצוות, אך לא עשיתי זאת לתכלית הנצרכת מהאדם לקיים תכלית עבודת הבורא, שהרי לא למדתי ממעשיו ולא הלכתי בדרכיו אלא המשכתי בדרכי ובכך קיימתי המצוות.

ספר "המאור שכתורה"

וגם הלך לקראתך וְאַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ עִמּוֹ (ל.ב.ז.)
לכאורה תמוה, וכי כדי להילחם עם יעקב שהיא איש תם יושב אהלים' ומוטל הנשים וטף, היה עשו זקוק למספר כה גדול של אנשים? יש לומר: שעשו לא רצה לפגוע אישית ביעקב מחשש שאביו, שאותו הוא כיבד מאוד, לא יסלח לו על כך. הוא לקח אתו מספר רב של ליסטים ושוודדים, אנשים מרי נפש, בכדי שהם יפגעו ביעקב ומשפחתו, כדי שיוכל לאמר לאביו שהם הרגוהו ולא היה בכוחו למנוע זאת. לצערנו יש לעשו תלמידים גם בימינו, אשר ימצאו אחרים שיעשו עבורם את 'המלאכה', כדי שיוכלו להציג את ידיהם בנקיות ולומר 'דינו לא שפכו את הדם הזה', למרות שבמציאות לא רק שיכלו למנוע את המעשה אלא הם יזמו ועמדו מאחוריו.
רבי יהונתן איבשיץ בספרו "תפארת יהונתן"

וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנִלְכָּה וְנִלְכָּה לְנִגְדְךָ. וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָי יֵדְעָ פִּי הַיְלָדִים רַפִּים (לג. יב, יג)

עשו רוצה, כי יעקב ילך אתו בצוותא, יקשור אתו ידידות ולא יהיו נפרדים איש מעל אחיו. על כך משיב לו יעקב: אני כשלעצמי אולי יכול הייתי לעשות כך, אפשר שעלי לא היתה קירבתך משפיעה כל כך לרעה, אולם "אֲדֹנָי יֵדְעָ פִּי הַיְלָדִים רַפִּים", ועל ידי התקרבות אליך עלולים הם לצאת לגמרי לתרבות רעה, ולהטמע בקרבך ולמות מבחינת רוחנית, ומתו כל הצאן.

מענינה של תורה

עֲזִים מְאֹתִים וְתִשְׁשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מְאֹתִים וְאֵילִים עֶשְׂרִים (ל.ב.ט.)

כתב במדרש לקח טוב ובעל הטורים ועוד, לכך מסיים הכל במ"ם לפי שכל הבהמות ששלח לו היו בעלי מומים, שלא יקריב מהם קרבן לעבודה זרה.

ספר "גדיל תורה"

וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ (ל.ב.כה)

כתב רש"י, פירשו חז"ל שהוא שרו של עשו. יש להבין הלא אצל יוסף כתוב: "וימצאו איש", ומפרש רש"י: זה גבריאל, וא"כ מדוע כאן ה"איש" היה שרו של עשו ושם המלאך גבריאל. אלא כאן מסופר שכאשר יעקב בקש ממנו לברכו השיב שאין לו פנאי כי הוא צריך לומר שירה. איש כזה, שכאשר מבקשים ממנו טובה הוא עונה שצריך להתפלל ולאמר שירה, זהו ודאי שרו של עשו. אבל אצל יוסף ה"איש" שאל: מה תבקש, הוא התענין בו והציע לו את עזרו, אף שבודאי גם הוא צריך לומר שירה, "איש" כזה הוא המלאך גבריאל.

ספר "מטעמי שולחן שבת"

וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שָּׁמַךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב. וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר
עוֹד שָׁמַךְ פִּי אִם יִשְׂרָאֵל (ל.ב.כח. כט)
המלים "יעקב שמך" נראות כיתירות. אך כאן בישרו
הקב"ה שהשם "יעקב" לא יעקב ממקומו, אלא יתווסף
לו בצידו השם "ישראל". ומדוע? פירש האלשיך
הקדוש, שהשם "יעקב" רומז על עקבה ומרמה כביכול
בדרך קניית הבכורה והשגת הברכות, ואילו השם
"ישראל" רומז על ישרות והגינות. ואילו היה נעקר השם
"יעקב", היה מקום לומר כי הסתיים פרק העקבה
והמרמה ומעתה מתחיל פרק היושר וההגינות. לפיכך
הורה הקב"ה ששני השמות ישמשו יחדיו, כדי להורות
שגם מה שנראה כעקבה ותחבולה היה ביושר ובדין, כי
כך צריך היה להיות על פי היושר והדין, שיעקב אבינו
יקבל את הבכורה והברכות.

ספר "מעייני השבוע"

האמת הפנימית נמצאת, אלא שמכוסה ברע
והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גִּשְׁתו
עד אָחיו (ל.ג.ג.)

כאן מכנה התורה את עשו בביטוי "אחיו", ואילו לעיל
נאמר (ל.ב.ד.) "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו
אחיו", הוקדם למלה אחיו שמו, מה פשר השינוי? ביאר
הגה"צ רבי אברהם דב אברמס בשם רבו הסבא מקלם
שיעקב אבינו ידע נאמנה שהאחוה נמצאת עמוק בלבו
של אחיו, אלא שהוא מכוסה ועטופה ב"בעשו אחיו",
מידותיו הרעות. לכן התחכם ושלח מתנות להסיר חרון
אפו, ולאחר מכן השתחוה שבע פעמים עד שבפעם
האחרונה סר ה"עשו" מעליו ונשאר ה"אחיו". מכאן
נלמד שישנם דברים שנראים משוללי המציאות
לחלוטין, אבל על ידי עבודה קבועה פעם אחר פעם
תתגלה האמת הפנימית.

ספר "לחתך עליון"

הלכה עשו שונא ליעקב

וַיִּרְץ יַעֲשֹׂו לִקְרָאתוֹ וַיִּחַפְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צְוָאָרוֹ וַיִּשְׁקָהוּ (ל.ג.ג.)
"וישקוהו": אמר רבי שמעון בן יוחאי הלכה היא בידוע
שעשו שונא יעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה
ונשקו בכל לבו. (רש"י) יש לתמוה מה שייך בזה הלכה?
רבי מנחם זמבא זצ"ל, מגדולי פולין ביאר, שלפעמים
חושבים שכדאי ללכת לקראת הגויים, ולהראות להם
שמתרצים לבקשותיהם, ועל ידי כך נמצא חן בעיניהם,
ואולי אפילו כדאי לוותר על הלכה או מנהג ועל ידי כך
לא ישנאו אותנו.

על זה באו חז"ל (ספרי בהעלותך ט) להדגיש: הלכה עשו
שונא ליעקב, לא תעזור כל התחנפות וכדומה לשנות את
הדבר. כשם שאי אפשר לעקור הלכה, כך אי אפשר
לעקור את השנאה מאומות העולם, אלא יש לילך בתר
התורה והמצוות, ורק על ידי כך לא יוציאו לפועל את
השנאה שבלבם!

ספר "להתענג בתענוגים"

הלכה: ברכות הריח, השבח והמצוות
בברכות הנהנין של ריח טוב, מותר לכתחילה להוציא
אחד את חברו ידי חובה, כמו בברכות הנהנין של
אכילה ושתייה, אך נחלקו הפוסקים האם גם בזה צריכין
לכתחילה לשבת כדי ליצור חיבור על ידי קביעות
הישיבה, או שבזה אין צריכים ישיבה היות ואין דרך
להריח בישיבה דווקא. ולמעשה, לכתחילה יש לשבת,
אך בעת הצורך אפשר לכתחילה להוציא ידי חובה
בעמידה. ובברכת המצוות כגון שופר לולב מגילה
ציצית, לכתחילה מוציא ידי חובה את חברו בעמידה,
דחיוב המצוה יוצר קביעות וחיבור אף כשאינם יושבים,
וכן בברכת השבח כשהם חובה כגון ברכות השחר,
ברקים ורעמים ים וקשת.

ספר "הליכות ברכות" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: ה'היום' הוא דרך הטבע לתת לאתמול הזדמנות
נספת'. ספר "שמחה"

חקירה דבר שאינו מקפיד עליו (כגון אגוז אחד)
אפשר לקנות בלא ידיעת הבעלים, מדין הפקר, שהוא
הפקר לכולם, או מדין מתנה, שמסכים שיקנה ממנו.
(אבני מלויאים כח-כט: מתנה, נודע ביהודה המובא בו: הפקר)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור השושלת נמשכת

באחת מקהילות ישראל רבו בעלי מחלוקת, שתמיד היו
מהרהרים ריב ומדון על כל מיני ענינים. נאנח פעם הרב
דמתא ואמר: הללו מאמתים את הכתוב: "ובני קרח לא
מתו".
ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף קעז)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה,
אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק
יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת
לאה, מאיר חיים בן גבי זווריה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת
גויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה גיזות בת
אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה
אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה,
חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת
סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף
גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. הצלחה רבה: שרה בת יפה יעקב
דוד בן יפה, נתן בן רבקה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה
ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן
גיזיל לאוני. לעילוי נשמת: גיינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן
מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה
בן מזל פורטונה. אמיל חיים בן עזו עזיזה, ראובן בן חנינה, אליהו בן
מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נגימה, דוד בן
מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה.

